

aAa

Hvad gemmer der sig bag bogstaverne

Mange har sikkert bemærket bogstaverne udfør tyrene, men hvad står de egentlig for? Vi går bag om de tre bogstaver, og forsøger at blive klogere på hvad de dækker over.

Vi har derfor besøgt Joost van der Horst der har arbejdet med aAa i snart 15 år i Danmark.

TEKST TORBEN LUND, CHEFKONSULENT AVLSFORENINGEN DANSK HOLSTEIN.

Introduktion

Tilbage til omkring år 2000 stiftede Joost van der Horst for første gang bekendtskab med aAa metodikken, da han arbejdede på en dansk kvæggård. Hvad de tre bogstaver står for kommer vi ind på senere. Da han året efter i 2001 tiltrådte som fodermester ved Peter Clausen, Vejen fik han mulighed for at afprøve det i praksis. Efterhånden blev Joost så grebet af det, at han i 2005, efter uddannelse og træning, blev certificeret til at praktisere aAa

metodikken i Danmark. Joost er således i dag, en af 25 uddannede inspektører verden over, som alle arbejder efter aAa metodikken.

Oprindelse

Udbredelsen er størst i Holland, hvorfor også mange fejlagtigt tror at aAa metodikken stammer fra Holland, men det er ikke tilfældet. Det stammer oprindeligt fra USA tilbage fra starten af 1950'erne hvor en afkomsinspektør ved navn Bill Weeks ud-

Det stammer oprindeligt fra USA fra starten af 1950'erne.

De seks kategorier i aAa metodikken

EGENSKAB/KATEGORI	KENDETEGN	TYPE AF KO
1. Dairy	Høj ydelse, vilje til at producere	
2. Tall	Hurtig tilvækst, elastisk yver, løfte yver fra gulv,	Den malkeprægede, skarpe ko
3. OPEN	Fokus på krydsrammerne og styrke i lænd, ensbetydende med god kælvningsevne, og bevægelse	
4. Strong	Krop med plads til hjerte og lunger, fundament for en sund ko	
5. Smooth	Let at malke, øget appetit	Den mere runde ko
6. Style	Opmærksom ko, god knogle bygning	

TABEL 1.

Joost van der Horst.

viklede en metode til at på en enkel måde til at inddele køerne i 2 kategorier (skarp og rund), som senere udvikles til de 6 kategorier der beskriver koens kropsbygning og evne til at fungere som en ko. Det er den modificerede metodik der siden har været anvendt. Se tabel 1.

Hvordan

Princippet er, at hver enkelt ko får en karakter for de 3 egenskaber hvor hun bør forbedres (i prioriteret rækkefølge). Hun parres tilsvarende med en tyr som bedst mulig kan forbedre de 3 egenskaber. Alle tyre er således analyseret på samme måde som køerne, men her fremhæves til gengæld hvilke egenskaber der er bedst på den pågældende tyr. I Triple A er den grundlæggende tanke, at koens koder og dermed hendes rammer (krop, lemmer m.m.) der afgør hvorledes der kombineres. Og grundtanken er så, at når det kombineres rigtigt, så vil hendes afkom fungere godt og blive til en ko der lever længe. Et eksempel på denne tankegang kan være, hvis en ko har et godt kryds med gode markerede hofte hjørne vil, udover at chancen for at få en let født kalv øges, ligeledes være et fundament for et godt tilhæftet yver. Så den grundlæggende metodik i Triple A er at kigge på koen og

tage stilling til hvilken egenskaber skal forbedres for at næste generation bliver til en velfungerende ko. Det er i princippet det samme der gøres når køerne bliver

Kropsbygning i relation til at koen skal fungere i hverdagen.

kåret. Her kombineres efterfølgende med den tyr der kan udbedre de skavanker en ko har for enkelt egenskaber. Triple A ser mere på hele dyret.

Kan ikke stå alene

Under vores besøg hos Peter Clausen fremhæver Joost flere gange, at Triple A metoden ikke kan stå alene. Triple A er et kombinationsværktøj med fokus på kropsbygning i relation til at koen skal fungere i hverdagen, men det er landmandens valg af hvilke tyre han/hun ønsker at anvende, som er afgørende for besætningens

overordnede genetiske niveau. Ligesom det er tilfældet i dag i mange besætninger. Det er de krav der bestemmer hvorledes besætningen udvikler sig. Blandt de ud-

valgte tyre som landmanden vælger, findes den tyr der har de 3 koder der netop kombinerer bedst til de 3 koder som ønskes forbedret hos koen, og naturligvis under hensyn-

tagen til indavl. Så der er her at Triple A metoden adskiller sig markant fra traditionel avlsplanlægning, hvor der kombineres efter avlsværdital.

Udfordringer

Ambitionen er, at når de 3 karakter kombineres, så skal der gerne være et så højt match som muligt mellem ko og tyr. Gerne et match på 90 % match eller mere. Det er vanskeligt at opnå, hvis der blandt de tyre landmanden tidligere har valgt, er for meget af samme type (læs for lille variation i de 6 koder). Rigtig mange kvægavlsforeninger vælger i dag at få sine tyre analyseret efter Triple A, så udbuddet af tyre er stort. Men i takt med at avlsarbejdet de seneste 10 år er gået mod mere og mere i retningen af brug af unge genomiske tyre, og tyre udveksles

på kryds og tværs af landene, så bliver tyrene også mere ensartede. Man kan sige at de enkelte landes små "særpræg" mht. type af Holstein ko langsomt udviskes. Det betyder en mere ensartet type, hvilket gør det vanskeligere at bruge hele Triple A skalaen når tyrene skal bedømmes. Derfor findes der forholdsvis mange tyre med den samme kode, hvilket gør det vanskeligere at kombinere rigtigt.

Resultater

Det er tydeligt under vores gang gennem staldene med de mere end 750 køer, at køerne er meget ensartede og harmoniske af størrelse. Flere af køerne ser tungere ud end de fleste Holstein køer jeg ser til daglig, men der er også mange ældre køer i stalden. Den gennemsnitlige ydelse lå denne tidlige forårsdag, hvor jeg besøgte besætningen på imponerende 14.058 kg EKM og livsydelsen for denne store besætning var på beundringsværdige 3,8 laktationer og med et livsydelsesgennemsnit på 47.864 Kg EKM for de sidste 12 måneder.

Tilsvarende resultater som hos Peter Clausen genfinder Joost van der Horst hos sine øvrige Triple A brugere i Danmark.

Ifølge en opgørelse, lavet af Joost van der Horst, for livsydelse for indeværende år 2020, viser at Triple A besætningerne ligger 21 % højere end landsgennemsnit og endda 7-8 % bedre end de 25 % bedste

i Danmark. Lignede resultat blev fundet i 2016 da han senest lavede en tilsvarende opgørelse. Tilsvarende kan Joost van der Horst fremvise, at der er en tendens til at Holstein Triple A tyrekalve som slagtes til Dansk Kalv, har 0,25-0,30 point bedre klassificering for slagteform end landsgennemsnittet for Dansk Holstein. Noget tilsvarende ses hos Triple A slagtekøerne, men her kan det ikke udelukkes at resulta-

Livsydelse ligger 21% højere end landsgennemsnittet.

terne er påvirket af hvornår køerne bliver slagtet i laktationen i forhold til øvrige Holstein køer.

Afslutning

Triple A metoden er en anden måde at tænke avlsplanlægning på end langt de fleste gør i dag. Den tager udgangspunkt i hvad vi forstod ved traditionel avlsplanlægning, som da jeg arbejdede som kvægavlsrådgiver i mine unge dage, nemlig visuel bedømmelse af hver enkelt ko med fokus på hvad der skulle forbedres og så efterfølgende finde den rigtige tyr. I en verden med mange avlsværdital og genomske tests af de enkelte avlsdyr, så virker Triple A metoden en simplificeret måde at kombinere på. Ingen tvivl om at tanke-

gangen er rigtig, men der er kommet så mange flere avlsværdital siden introduktionen af Triple A i 1950'erne. Dermed ikke sagt at det er forkert at bruge Triple A, men det kan aldrig stå alene, hvilket Joost også fremhæver. Derfor er det vigtigt at bruge tid på at udvælge de tyre der skal anvendes i besætningen, så tyrene lever op til dine avlsmål, inklusiv de sekundære egenskaber som mastitis, døtrefrugtbarehed m.m. Det er også mit indtryk, at kun ganske få produktionsbesætninger tager i dag sig den tid og ressourcer der kræves for at gå hver enkelt ko igennem for at finde den mest optimale parring, som er tilfældet ved Triple A. Der er af

naturlige grunde meget fokus på management forholdene i de enkelte besætninger, men i takt med vi passer vores køer på et endnu højere niveau, jo vigtigere er det, at besætningen arbejder aktivt med sin avlsstrategi. Kun derved opnår vi køer med en høj livsydelse.

HVAD STÅR aAa FOR?

a står for animal (= individet, køen), A for metoden til at analysere køerne og a for det engelske ord association, hvilket betyder organisationen, som står bag metodikken.

Joost van der Horst i besætningen hos Peter Clausen. En gruppe meget ensartede køer.